

O. ref. : 10527 / L / A / 53

BETREFT : Ontwerp van koninklijk besluit houdende verplichting voor de gemeentebesturen de gegevens vermeld in artikel 10 § 3 a) en § 4, 3° van de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, te verstrekken aan het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin.

De Raadgevende Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 augustus 1983 tot de regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, inzonderheid op artikel 6;

Gelet op het verzoek om advies van 14 juli 1986, ontvangen op 15 juli 1986, van de Minister van Sociale Zaken en de Staatssecretaris voor Volksgezondheid betreffende een ontwerp van koninklijk besluit houdende verplichting voor de gemeentebesturen de gegevens vermeld in artikel 10 § 3 a) en § 4, 3° van de wet van 13 juni 1980 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, te verstrekken aan het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin;

Gelet op de brief van 25 augustus 1986, overgezonden namens de Staatssecretaris voor Volksgezondheid door de Minister van Financiën, waarbij een gewijzigde tekst van het voormeld ontwerp alsook, ter informatie, het ontwerp van koninklijk besluit houdende de modaliteiten aangaande wilsuitdrukking door de donor of de personen bedoeld in artikel 10, § 2 van de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, worden medegedeeld aan de Commissie;

Heeft op 27 augustus 1986 volgend advies gegeven:

I. Inleidende beschouwingen.

Uit de toelichtingen verstrekt door de vertegenwoordigers van de verzoekende overheid blijkt dat het aan de Commissie voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit deel uitmaakt van een reeks van koninklijke besluiten die zullen worden uitgevaardigd ter uitvoering van de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen.

Voormelde wet is nog niet bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Naar aan de Commissie is verduidelijkt wordt met deze bekendmaking gewacht totdat alle uitvoeringsbesluiten - waaronder het aan de Commissie voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit - zullen zijn opgesteld. Daar het hier om een volledig nieuw systeem gaat, is voor de uitwerking ervan enige tijd vereist. Gelet op het feit dat de wet van 13 juni 1986 een aantal verbods- en strafbepalingen bevat is het niet mogelijk over te gaan tot haar voorafgaande bekendmaking.

Op basis van artikel 10, § 3 en § 4, van de nieuwe wet wordt bij koninklijk besluit de wijze bepaald waarop, enerzijds, het verzet door de donor of door andere in artikel 10, § 2, van de wet bedoelde personen tegen het wegnemen van organen kan worden uitgedrukt en, anderzijds, de wijze waarop een uitdrukkelijke wilsbeschikking van de donor houdende zijn instemming tot het wegnemen van organen kan worden geuit.

Aan de hand van het door de verzoekende overheid ter informatie overhandigd ontwerp van koninklijk besluit en van de daarbij verstrekte toelichting, kan worden gesteld dat de registratie van de wilsuitdrukkingen (positieve of negatieve) betreffende het wegnemen en transplanteren van organen geschiedt door invulling van een formulier bij het gemeentebestuur van de woonplaats van de betrokkene. Op dit formulier wordt het identificatienummer bij het Rijksregister van de betrokkene vermeld. De aldus bekomen informatie wordt door de gemeenten, via het Rijksregister, medegedeeld aan een gegevensbank van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin. Het Rijksregister zal erover waken dat de gegevens permanent worden bijgehouden (overlijdens, herroepingen, enz.).

Degene die een formulier heeft ingevuld krijgt van de gemeenteoverheid een afschrift van zijn verklaring als bewijs dat deze in het informatiesysteem is opgenomen.

Vooraleer tot wegneming van een orgaan over te gaan bij een overledene moet worden nagegaan of er daartegen geen verzet bestaat (artikel 10, § 1, van de nieuwe wet)

Steeds volgens de uiteenzetting van de vertegenwoordigers van de verzoekende overheid zal deze controle geschieden door raadpleging van de gegevensbank bij het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin. De raadpleging van deze gegevensbank geschiedt enkel door één van de zeven erkende transplantatiecentra.

Gelet op de gevoelige aard van de gegevens en met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer wordt in een aantal beveiligingsmaatregelen voorzien.

II. Voorwerp van het voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit.

Het voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit strekt ertoe de gemeenten te verplichten de uitdrukkingen van verzet tegen het wegnemen en transplanteren van organen en weefsels na overlijden, en de wilsbeschikkingen van de donoren, te verstrekken aan bepaalde diensten van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin (Bestuursafdeling der Verplegingsinrichtingen, Bestuursafdeling Volksgezondheid en het Centrum voor Informatieverwerking) door toedoen van het Rijksregister.

De Koning past hierbij artikel 6 van de wet op het Rijksregister toe.

III. Advies van de Commissie.

Artikel 6 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen bepaalt:

"Wanneer de openbare overheden of de instellingen van openbaar nut bedoeld bij artikel 5, krachtens een wet of een decreet de gemeenten om andere dan de in artikel 3 vermelde informatiegegevens kunnen verzoeken, kan de Koning, bij in Ministerraad overlegd besluit en na advies van de in artikel 12 bedoelde commissie, de gemeenten verplichten die gegevens te verstrekken door toedoen van het Rijksregister. De aldus verstrekte gegevens worden niet in het Rijksregister bewaard."

De Koning kan aldus slechts gebruik maken van de Hem door artikel 6 van de wet van 8 augustus 1983 verleende mogelijkheid om deze informatiestroom te laten verlopen via de diensten van het Rijksregister, nadat een wet of een decreet, of een verordeningsbepaling uitgevaardigd krachtens een wet of een decreet, voorschrijft dat de gemeenten bepaalde bijkomende gegevens aan een bepaalde dienst (in casu het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin) dienen te verstrekken.

De wet van 13 juni 1986 bevat geen dergelijke verplichting. Artikel 10, § 3, tweede lid, a, stelt enkel dat de informatie moet worden opgenomen via de diensten van het Rijksregister. Het vermeldt geenszins de tussenkomst van de gemeenten.

Het opschrift van het voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit kan de indruk wekken deze verplichting op te leggen. De Commissie merkt op dat een opschrift geen deel uitmaakt van de wettelijke bepaling waarop het betrekking heeft. Bovendien is zij de mening toegedaan dat de formulering van het opschrift te vaag is daar deze niet beantwoordt aan het werkelijk voorwerp van het koninklijk besluit in ontwerp: namelijk de gemeenten te verplichten de informatie over te maken via de diensten van het Rijksregister. Het opschrift zou bijgevolg in deze zin moeten worden herschreven.

De Commissie meent dat het meer aangewezen is de verplichting voor de gemeenten om bepaalde bijkomende gegevens te verstrekken aan het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, op te nemen in het koninklijk besluit dat, in uitvoering van artikel 10 van de wet van 13 juni 1986, de wijze en modaliteiten voor de uiting van het verzet en van de uitdrukkelijke wilsbeschikking regelt. Het op 25 augustus 1986 aan de Commissie ter informatie medegedeeld ontwerp van koninklijk besluit houdende modaliteiten aangaande de wilsuitdrukking door de donor of de personen bedoeld in artikel 10, § 2, van de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, bevat een dergelijke verplichting voor de gemeenten en beantwoordt bijgevolg aan de vereisten van artikel 6 van de wet van 8 augustus 1983.

Het is dan ook onder voorbehoud van de uitvaardiging van dit aldus luidend koninklijk besluit dat de Commissie een gunstig advies kan verlenen met betrekking tot het voorgelegd ontwerp. Zonder die opgelegde verplichting mist dit ontwerp immers elke rechtsgrond.

Zowel het voor advies voorgelegd koninklijk besluit als het ter informatie medegedeeld koninklijk besluit vermelden de Bestuursafdeling voor Volksgezondheid als één van de bestemmingen voor de mededeling van de wilsuitdrukking. Naar aan de Commissie door de vertegenwoordigers van de verzoekende overheid is verduidelijkt, worden de gegevens in feite slechts aan de Bestuursafdeling der Verplegingsinrichtingen en aan het Centrum voor Informatieverwerking verstrekt. De Bestuursafdeling voor de Volksgezondheid wordt slechts vermeld omdat ambtenaren van deze administratie belast zullen worden met de controleopdrachten bedoeld in artikel 16 van de wet van 13 juni 1986. De Commissie meent bijgevolg dat de vermelding in de beide ontwerpen dient te worden weggelaten doch moet worden ingevoegd in het ontwerp inzake het gebruik van het Identificatienummer.

De Secretaris,

De Voorzitter,

J. BARET

D. HOLSTERS